

Johan Gustaaf Wolff werd geboren op 12 november 1933 in Meppel. Hij was de zoon van David Wolff (1891 – 1942) en Amalie de Heer (1899 – 1942). De familie was joods. Ze hadden vier kinderen Lion (1921), Maurits Johan (1922), Liesbeth (1928) en Johan Gustaaf (1933). De vader van Johan Gustaaf had een schoenenfabriek en de familie Wolff was rijk. Ze werden ook als zodanig behandeld in Meppel. De kinderen werden verwend. Het gezin woonde in een kapitaal pand aan de Stationsweg 35.

De broers Wolff waren lid van de Meppeler padvindergroep De Hunen. Gezien zijn leeftijd kan Johan Gustaaf nog net welp geworden zijn voordat Scouting verboden werd. Hopman Carel Kwant was oprichter en hopman van deze groep. Ook de joodse Ernst Hans Esso was lid van deze groep. Zus Liesbeth was padvindster. Scoutingactiviteiten werden op 2

april 1941 verboden door de bezetter. Vlak voor het verbod werd een foto gemaakt, waarop de Meppeler padvindergroep De Hunen in de tuin van het huis van de heer Slot (het tegenwoordige Slotplantsoen) voor een fotograaf poseert.

De familie Wolff besteedde hun vermogen niet alleen voor zichzelf. Wanneer anderen in de problemen zaten, was David Wolff altijd bereid een handje te helpen. Als hij bijvoorbeeld door had dat kinderen niet mee konden naar het zomerkamp van de padvinderij, waar zijn eigen kinderen ook op zaten, zorgde hij ervoor dat het benodigde geld op tafel kwam.

Ondanks een sterke teruggang van het ledental in de jaren twintig en dertig van de twintigste eeuw, was Meppel aan de vooravond van de Duitse inval een middelgrote joodse gemeente. De meeste joden woonden in de belangrijkste winkelstraten en waren werkzaam in de handel en industrie. Uit hun midden werden enige wethouders, gemeenteraadsleden en loco-burgemeesters gekozen.

Vader David werd in juli 1942 tewerk gesteld in Orvelte en Lion en Maurits een maand later in Linde. Vlak daarop werden beide broers overgebracht naar kamp Westerbork. Op 24 augustus 1942 gingen ze vanuit dit kamp met 519 personen op transport naar vernietigingskamp Auschwitz-Birkenau. Daar werden ze op 1 september 1942 vermoord.

Het merendeel van de joodse inwoners van Meppel werd begin oktober 1942, op Grote Verzoendag, met medewerking van de Nederlandse politie, opgepakt en gedeporteerd. Hun huizen werden leeggehaald en het meubilair werd opgeslagen in de synagoge. Op 1 oktober 1942 werd het huis van de familie Wolff gevorderd ten behoeve van de Weermacht. Vader David mocht kort met verlof om hiervoor de laatste zaken te regelen. Op 3 oktober ging hij

met zijn vrouw en de kinderen Liesbeth en Johan Gustaaf naar het station met rugzakjes omgegespt, alsof ze op vakantie zouden gaan. David, Amalie en Liesbeth en Johan Gustaaf kwamen terecht in kamp Westerbork. Vanuit hier werden ze op 5 oktober 1942 naar vernietigingskamp Auschwitz-Birkenau getransporteerd en daar op 8 oktober samen met vele andere Meppeler Joden vergast. Van de 250 joodse inwoners van Meppel keerden slechts achttien terug. De meesten zijn uiteindelijk vernietigingskamp Auschwitz-Birkenau vermoord.

Auschwitz was een concentratiekampcomplex dat tijdens de Tweede Wereldoorlog door nazi-Duitsland rondom de Poolse stad Oświęcim (Duits: Auschwitz) in het geannexeerde deel van Polen werd opgezet. Auschwitz was het grootste van alle Duitse concentratie-kampen en bestond aan het einde van de oorlog uit Auschwitz I (het basiskamp (Duits: Stammlager) ten zuidwesten van de stad), Auschwitz II-Birkenau (het Vernichtungslager (vernietigingskamp) ten westen van de stad), Auschwitz III-Monowitz (een werkkamp ten oosten van de stad bij de IG Farben-fabriek) en tevens tientallen subkampen. Ongeveer 1,3 miljoen mensen werden naar Auschwitz gedeporteerd. Van hen zijn er ongeveer 1,1 miljoen om het leven gekomen; het grootste deel van de slachtoffers werd vergast. Van 1940 tot en met begin 1942 was het Auschwitz-complex voornamelijk een concentratiekamp; gevangenen kwamen om het leven door de combinatie van grove mishandeling, uitputting en ziekte. Vanaf het begin van 1942 tot oktober 1944 was de actieve massamoord op Joden net zo'n belangrijke functie van het complex.

Johan Gustaaf wordt herdacht op het 'Joods monument' in Meppel. In de achterwand van de kapel van het monument zijn zestien hardstenen platen aangebracht waarop de namen en geboortedata van 232 joodse slachtoffers zijn aangebracht.

Hopman Kwant was actief in het verzet en werd in 1943, als represaille voor een aanslag doodgeschoten. Na de oorlog is de Hunengroep vernoemd naar hem en werd de Hopman Kwant groep. In 1977 werden de Scoutinggroepen in Meppel samengevoegd tot Scouting Meppel. De scoutsspeltak werd naar Hopman Kwant vernoemd. In augustus 1996 werd de Hopman Kwant Basis aan de Blankensteinweg in gebruik genomen.

Meer informatie

[Johan Gustaaf Wolff - Kamp Westerbork, De Digitale Collectie](#)

[Johan Gustaaf Wolff \(joodsmonument\)](#)

[Johan Gustaaf Wolff | Oorlogsgravenstichting](#)

[Joods Monument Meppel](#)

[David Wolff \(joodsmonument.nl\)](#)

[Maurits Johan Wolff \(oorlogsgravenstichting.nl\)](#)

[Mauritz Johan Wolff \(joodsmonument.nl\)](#)

[Lion Wolff | Oorlogsgravenstichting](#)

[Lion Wolff \(joodsmonument.nl\)](#)

[Liesbeth Johanna Wolff \(joodsmonument.nl\)](#)

[Meppel, 'Joods monument' - Nationaal Comité 4 en 5 mei](#)

[Totaaloverzicht11.pdf \(sjoa-drenthe.nl\)](#)

[Mauritz Johan Wolff - Kamp Westerbork, De Digitale Collectie](#)
[Lion Wolff - Kamp Westerbork, De Digitale Collectie](#)
[Liesbeth Johanna Wolff - Kamp Westerbork, De Digitale Collectie](#)
[Joods Monument Meppel](#)
[Auschwitz \(concentratiekamp\) - Wikipedia](#)
[Lijst van Jodentransporten vanuit Nederland - Wikipedia](#)
[Scouting Meppel - Scoutpedia.nl](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.